

Opinia Komitetu Regionów „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania w latach 2010–2011”

(2011/C 259/11)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że jednym z najważniejszych priorytetów politycznych Komitetu Regionów jest zapewnienie powodzenia procesowi rozszerzenia UE.
- Uważa, że liberalizacja reżimu wizowego dla niektórych państw regionu Bałkanów Zachodnich jest dobrym przykładem na to, jak wiele można osiągnąć, łącząc rygorystyczne wymogi z realizacją konkretnych korzyści.
- Dostrzega jednak także, że większość krajów nadal stoi przed szeregiem trudności, których pokonanie bardzo przeciąga się w czasie. Zauważa potrzebę reform zwłaszcza w dziedzinie budowania państwowości, państwa prawa i wzmocnienia potencjału administracyjnego na wszystkich szczeblach, a szczególnie na szczeblu lokalnym i regionalnym. Ponadto na wszystkich poziomach państwa konieczne są: lepsze sprawowanie rządów, reforma wymiaru sprawiedliwości oraz zwalczanie korupcji i przestępczości zorganizowanej.
- Podkreśla, że kraje przystępujące w dalszym ciągu muszą w swych staraniach otrzymywać wsparcie w postaci dotacji przyznawanych w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) oraz pożyczek udzielanych przez Europejski Bank Inwestycyjny i inne międzynarodowe instytucje finansowe.
- Jest przekonany, że nie sposób pomyślnie realizować procesu rozszerzenia bez dobrze przygotowanych i wykształconych przedstawicieli organów politycznych i administracyjnych na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Sprawozdawca	Franz SCHAUSBERGER (AT/PPE), przedstawiciel kraju związkowego Salzburg w Komitecie Regionów
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania na lata 2010–2011” COM(2010) 660 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Znaczenie dokumentu dla władz lokalnych i regionalnych oraz dla KR-u

1. Podkreśla, że jednym z najważniejszych priorytetów politycznych Komitetu Regionów jest zapewnienie powodzenia procesowi rozszerzenia UE.

2. Zaznacza z naciskiem, że reprezentowane przez KR władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w dialogu z krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi, które charakteryzują się bardzo zróżnicowanymi formami decentralizacji wynikającymi z ich historii i kultury.

3. Dostrzega konieczność tworzenia zdecentralizowanej polityki informacyjno-komunikacyjnej na szczeblu lokalnym i regionalnym dla procesu rozszerzenia. Deklaruje gotowość wspierania władz lokalnych i regionalnych w tym zakresie, aby były one przygotowane do pełnienia przyszłych zadań oraz by krzewić ich współpracę z ich europejskimi instytucjami.

4. Wspiera swoją strategią stosunków zewnętrznych dialog polityczny oraz współpracę gospodarczą i kulturalną pomiędzy władzami lokalnymi i regionalnymi krajów kandydujących, potencjalnych krajów kandydujących oraz państw członkowskich UE.

5. Prowadzi wzmoczone działania, by poprzez bezpośrednie kontakty międzyinstytucjonalne oraz organizację otwartych imprez, specjalistycznych konferencji oraz grup roboczych poprawić potencjał władz lokalnych i regionalnych pod względem prawnym, finansowym i administracyjnym.

6. Z zadowoleniem odnosi się do opinii i informacji Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy oraz do cennego wkładu delegacji z krajów negocjujących przystąpienie do UE, ich związków władz lokalnych i różnych organizacji pozarządowych.

Ogólne uwagi i sugestie

7. Przyjmuje z zadowoleniem wnioski wynikające z komunikatu Komisji, zgodnie z którymi proces rozszerzenia UE – mimo licznych innych wyzwań oraz kryzysu finansowego i gospodarczego – nabrał nowego tempa od czasu przyjęcia ostatnich sprawozdań dotyczących postępów, a wejście w życie traktatu lizbońskiego gwarantuje utrzymanie tempa integracji europejskiej.

8. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że dzięki postępowi w negocjacjach akcesyjnych z Chorwacją i rozpoczęciu w lipcu 2010 r. negocjacji akcesyjnych z Islandią szóste rozszerzenie UE stało się realną, bliską perspektywą.

9. Podkreśla jednak, że nowe rozszerzenia muszą być poprzedzone dobrym przygotowaniem, czyli konsekwentnym spełnieniem wszystkich wymogów.

10. Jest przekonany, że proces rozszerzenia stanowi jedyny w swoim rodzaju punkt wyjścia dla reform politycznych i gospodarczych w krajach przystępujących, które to reformy pozwolą im osiągnąć standardy europejskie. Przyczyni się także do przezwyciężenia kryzysu finansowego i gospodarczego oraz do realizacji programu reform 2020.

11. Zwraca uwagę na fakt, że kraje znajdujące się na drodze do członkostwa w UE, a zwłaszcza państwa Bałkanów Zachodnich, są bardzo zróżnicowane pod względem struktur i tradycji politycznych i administracyjnych – częściowo również na szczeblu regionalnym i lokalnym. Również poziom ich rozwoju jest bardzo różny, co trzeba w należyтым stopniu uwzględnić w procesie rozszerzenia.

12. Zachęca – zwłaszcza z myślą o państwach Bałkanów Zachodnich – do działań ukierunkowanych na wzmocnienie MŚP na poziomie lokalnym i regionalnym, aby tworzyć miejsca pracy i tym samym zmniejszyć zachęty, przede wszystkim dla młodych ludzi, do migracji ze słabiej rozwiniętych regionów peryferyjnych.

13. Uważa, że liberalizacja reżimu wizowego dla niektórych państw regionu Bałkanów Zachodnich jest dobrym przykładem na to, jak wiele można osiągnąć, łącząc rygorystyczne wymogi z realizacją konkretnych korzyści.

14. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że od ostatniego sprawozdania z postępów odnotowano momenty przełomowe w utrzymujących się od długiego czasu bilateralnych rozbieżnościach stanowisk i można było nawiązać dialog, a kraje przystępujące zaczęły przyjmować na siebie większą odpowiedzialność za regionalną współpracę.

15. Dostrzega jednak także, że większość krajów nadal stoi przed szeregiem trudności, których pokonanie bardzo przeciąga się w czasie. Zauważa potrzebę reform zwłaszcza w dziedzinie budowania państwowości, państwa prawa i wzmocnienia potencjału administracyjnego na wszystkich szczeblach, a szczególnie na szczeblu lokalnym i regionalnym. Ponadto na wszystkich poziomach państwa konieczne są: lepsze sprawowanie rządów, reforma wymiaru sprawiedliwości oraz zwalczanie korupcji i przestępczości zorganizowanej.

16. Podkreśla, że kraje przystępujące w dalszym ciągu muszą w swych staraniach otrzymywać wsparcie w postaci dotacji przyznawanych w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) oraz pożyczek udzielanych przez Europejski Bank Inwestycyjny i inne międzynarodowe instytucje finansowe.

17. W większości państw Bałkanów Zachodnich oraz w Turcji widzi konieczność podjęcia konkretnych kroków na rzecz zwalczania wszelkiego rodzaju dyskryminacji i na rzecz wzmocnienia ochrony praw człowieka, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet, dzieci i Romów. Konkretnie w odniesieniu do Turcji Komitet uważa za konieczne następujące elementy: przywrócenie praw człowieka dla wszystkich Cypryjczyków, moratorium w sprawie osadnictwa, zwrócenie Famagusty jej prawowitym mieszkańcom zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ i stosowanie protokołu z Ankary, co jest warunkiem postawionym przez UE.

18. Jest przekonany, że nie sposób pomyślnie realizować procesu rozszerzenia bez dobrze przygotowanych i wykształconych przedstawicieli organów politycznych i administracyjnych na szczeblu regionalnym i lokalnym.

19. Zachęca kraje przystępujące, by kontynuowały swe wysiłki na rzecz decentralizacji i regionalizacji, które ułatwiają również prowadzenie niezbędnej zdecentralizowanej polityki informacyjno-komunikacyjnej, a także dialogu obywatelskiego i politycznego między Unią Europejską a obywatelami krajów uczestniczących w procesie rozszerzenia.

20. Zwraca uwagę na konieczność zwiększenia potencjału instytucji lokalnych i regionalnych pod względem prawnym, finansowym i administracyjnym. Zgodnie z zasadą pomocniczości należy także przenieść możliwie jak najwięcej kompetencji na poziom regionalny i lokalny oraz zapewnić związane z tym finansowanie.

21. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że strategie europejskie dla makroregionów są istotnym instrumentem przyspieszenia procesu integracji również dzięki podniesieniu znaczenia władz lokalnych i regionalnych i dostrzega w unijnej strategii dla regionu Dunaju, a także w przyszłej strategii UE dla makroregionu adriatycko-jońskiego, nowe możliwości współpracy regionalnej, także z krajami objętymi procesem rozszerzenia.

22. Odnotowuje, że od 2000 r. celem inicjatywy adriatycko-jońskiej (IAI) jest gwarantowanie pokoju, bezpieczeństwa, rozwoju i współpracy w regionie UE – Bałkany Zachodnie. Zauważa również, że Rada Adriatycko-Jońska zobowiązuje się wspierać strategię UE dla regionu adriatycko-jońskiego w instytucjach europejskich i z udziałem instytucji krajowych, regionalnych i lokalnych.

23. Wzywa zaangażowane państwa członkowskie oraz Komisję Europejską, aby sprawdziły możliwość stworzenia wzajemnych powiązań i synergii między różnymi makroregionalnymi strategiami UE.

24. Wzywa Komisję Europejską do rozważenia możliwości wykorzystania potencjału, jaki oferują istniejące europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) działające w regionie Bałkanów Zachodnich i Morza Śródziemnego, w zakresie dostosowania się samorządów lokalnych i regionalnych krajów Bałkanów Zachodnich i Turcji do dorobku prawnego UE.

25. Proponuje zwłaszcza krajom Bałkanów Zachodnich oraz Turcji podjęcie odpowiednich kroków, by znacząco zwiększyć liczbę kobiet w regionalnych i lokalnych organach przedstawicielskich.

26. Zaleca, by Komisja w przyszłych sprawozdaniach na temat strategii rozszerzenia bardziej szczegółowo zajęła się sytuacją i standardami w zakresie samorządności lokalnej i regionalnej w poszczególnych krajach przystępujących, mając na uwadze ważną rolę władz terytorialnych we wdrażaniu polityki UE, i by tym samym wyraźniej zwróciła uwagę tych krajów na potrzebę reform w dziedzinie regionalizacji i decentralizacji.

Zalecenia dotyczące poszczególnych krajów

A) Kraje kandydujące

Chorwacja

27. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że w negocjacjach akcesyjnych w latach 2010–2011 Chorwacja poczyniła tak znaczne postępy, że możliwe było oficjalne zakończenie negocjacji z UE 30 czerwca 2011 r. i w związku z tym przewiduje się, że Chorwacja dołączy do Unii Europejskiej jako jej 28. kraj członkowski 1 lipca 2013 r.

28. Uważa jednak za niezbędne, by Chorwacja poświęciła teraz należyty czas na osiągnięcie poziomów odniesienia, które pozostały jeszcze do spełnienia w rozdziale 23; chodzi tu w szczególności o pełną współpracę z MTKJ, konsekwentną walkę z korupcją i przestępczością zorganizowaną na najwyższym szczeblu państwowym, niezależność i skuteczność systemu sądownictwa oraz poszanowanie i ochronę mniejszości, w tym kwestię powrotu uchodźców.

29. Zwraca uwagę, że reforma administracji publicznej wymaga jeszcze dalszych starań, w które bezwzględnie włączyć trzeba także administrację poziomu lokalnego i regionalnego, tak aby wyeliminować skomplikowane procedury administracyjne oraz nadmierne upolitycznienie, a także zwiększyć kompetencje, wydajność, niezależność i rzetelność administracji wszystkich szczebli.

30. Zachęca do jak najszybszego wdrożenia nowej ustawy dotyczącej wynagradzania pracowników samorządów lokalnych i regionalnych oraz „Krajowej strategii szkolenia urzędników oraz pracowników samorządu terytorialnego na lata 2009–2013”, aby poprawić jakość usług świadczonych obywatelom na szczeblu niższym niż centralny oraz by zbudować nowoczesną i wydajną administrację publiczną.

31. Zachęca, by mimo postępów w polityce regionalnej i koordynacji funduszy strukturalnych podejmować dalsze niezbędne działania. Chodzi przy tym o to, by w większym stopniu zaangażować poziom lokalny i regionalny w realizację unijnej polityki spójności i zapewnić regionom i gminom dobrze wykształconych i przygotowanych pracowników administracji oraz polityków szczebla lokalnego i regionalnego, aby mogły one opracowywać projekty kwalifikujące się do wsparcia z funduszy UE. Dzięki temu można by zaradzić różnicom w rozwoju między regionami chorwackimi, co przyczyniłoby się do wzmocnienia spójności terytorialnej.

32. Zaleca realizowanie strategii na rzecz decentralizacji, która przyniesie m.in. poprawę sytuacji finansowej samorządów terytorialnych oraz umożliwi przedstawicielom szczebla regionalnego i lokalnego udział w procesie ustawodawczym, a także wdrażanie przyjętych w lipcu 2010 r. wytycznych w sprawie decentralizacji funkcjonalnej i organizacji terytorialnej („Guidelines for Functional Decentralisation and Territorial Organisation”).

33. Przyjmuje z zadowoleniem liczne samodzielne inicjatywy regionów i gmin mające na celu przyciągnięcie inwestycji, obejmujące takie atrakcyjne zachęty dla inwestorów, jak na przykład ograniczenie biurokracji czy świadczenie pomocy, co może przyczynić się do wzrostu liczby zakładanych tam przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy. Wyraża przy tym nadzieję, że dzięki nowym przepisom prawnym uda się wyeliminować niejasności prawne w kwestii własności.

34. Zwraca uwagę na fakt, że niedawną poprawę stosunków dwustronnych Chorwacji z innymi krajami objętymi procesem rozszerzenia – takimi jak Serbia, oraz z państwami ościennymi należącymi do UE, takimi jak Słowenia – można w znacznym stopniu utrwalić drogą regionalnej i lokalnej współpracy transgranicznej.

35. Zachęca do dalszych postępów w dziedzinie praw mniejszości, praw kulturalnych, ochrony mniejszości oraz powrotu uchodźców poprzez większe zaangażowanie właścicieli podmiotów szczebla lokalnego i regionalnego. Poprzez ukierunkowaną pomoc regionalną trzeba wspierać wzmocniony powrót uchodźców, zwłaszcza na te obszary, które od czasu wypędzeń w czasie wojny w byłej Jugosławii jeszcze dziś są w dużej mierze wyludnione. Przyjmuje w tym kontekście z zadowoleniem wzmocnioną współpracę z Serbią oraz Wysokim Komisarzem ONZ ds. Uchodźców.

Była Jugosłowiańska Republika Macedonii

36. Stwierdza z zadowoleniem, że Była Jugosłowiańska Republika Macedonii nadal spełnia kryteria polityczne, a w 2010 r. osiągnęła dalsze postępy. Pragnie jednak zauważyć, iż w przypadku większości obszarów składających się na kryteria polityczne, takich jak niezależność sądownictwa, reforma administracji publicznej czy wolność słowa w mediach, konieczne są dalej idące wysiłki i większa gotowość do reform. Uważa także, że wśród głównych elementów zbliżenia między BJRM a UE znajduje się utrzymywanie stosunków dobrosąsiedzkich, a przede wszystkim transgranicznych stosunków na szczeblu lokalnym i regionalnym. Dotyczy to również przyjętego w ramach procedury przeprowadzanej pod egidą ONZ, obustronnego rozwiązania dotyczącego nazwy.

37. Wzywa do pogłębienia dialogu na temat stosunków między grupami etnicznymi oraz do odbywania regularnych posiedzeń przez właściwą komisję parlamentarną, z myślą o realizacji celów umowy z Ochrydy.

38. Wyraża zadowolenie z kontynuowania procesu decentralizacji, która należy do zasadniczych założeń umowy ramowej z Ochrydy, z regularnych posiedzeń międzyresortowej grupy

roboczej ds. decentralizacji oraz z aktualizacji programu i planu działań na rzecz decentralizacji na lata 2008–2010.

39. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że kolejne gminy przystąpiły do ostatniego etapu procesu decentralizacji finansowej i obecnie w etapie tym uczestniczy 77 spośród 85 gmin.

40. Przyjmuje również z zadowoleniem zmianę w ustawie o finansowaniu samorządów lokalnych, która przewiduje, że do 2013 r. udział gmin we wpływach z podatku VAT zostanie zwiększony z 3 % do 4,5 %. Niemniej to wciąż za mało, by gminy w zadowalający sposób mogły wypełniać przekazane im zadania.

41. Pozytywnie ocenia ostateczne opracowanie strategii na rzecz przekazywania od 2011 r. gospodarowania państwowymi nieruchomościami gminom i liczy na to, że strategia ta zostanie teraz jak najszybciej wcielona w życie.

42. Stwierdza, że mimo iż wiele gmin rozszerzyło kontrolę nad swoimi finansami, to wciąż potrzebne są dalsze programy na rzecz zwiększania potencjału, aby poprawić funkcjonowanie gmin w zakresie administrowania podatkami, rozwoju zasobów ludzkich oraz kontroli finansowej. Ubolewa więc, że reformy uzgodnione przez Wysoką Komisję ds. Administracji Publicznej, która obraduje raz w miesiącu, nie są systematycznie i skutecznie wdrażane.

43. Radzi, by przyspieszyć proces decentralizacji i wzmacnianie potencjału szczebla lokalnego w zakresie polityki finansowej i budżetowej poprzez szczególne zaangażowanie właściwych ministerstw. Ubolewa, że międzyresortowa komisja nadzoru finansowania gmin obradowała tylko raz oraz że finansowaniu projektów gminnych przez rząd krajowy zabrakło zarówno wystarczającej przejrzystości, jak i koordynacji odpowiadającej wyważonemu rozwojowi regionalnemu.

44. Wyraża ubolewanie z powodu poważnych opóźnień w realizacji programu prac na rzecz rozwoju regionalnego oraz z powodu ciągłego braku potencjału technicznego w ministerstwach i w administracji lokalnej przy opracowywaniu i wdrażaniu projektów.

45. Zachęca do utworzenia sprawiedliwych kryteriów podziału środków z państwowych funduszy inwestycyjnych między gminy, aby uniknąć wrażenia rozdawnictwa według klucza partyjnego lub etnicznego oraz zapobiec dyskryminacji mniejszości etnicznych.

46. Podkreśla konieczność zapewnienia mniejszościom pełnych gwarancji prawnych na wszystkich szczeblach oraz lepszej integracji społeczności etnicznych – przede wszystkim Romów. Wzywa rząd do ratyfikacji Europejskiej karty języków regionalnych i języków mniejszości oraz do wzmocnienia statusu komisji ds. stosunków pomiędzy społecznościami etnicznymi.

47. Stwierdza, że ustawa o samorządach lokalnych odstępuje wprowadzić zasadnicze uprawnienia administracji lokalnej, niemniej skuteczność tej ustawy ograniczają inne normy prawne. Nie udostępniono również wystarczających środków finansowych na jej wdrożenie.

Islandia

48. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż w czerwcu 2010 r. Rada Europejska postanowiła rozpocząć negocjacje w sprawie przystąpienia Islandii do UE, oraz stwierdza z satysfakcją, że Islandia spełnia wymagane kryteria polityczne: ma sprawny ustroj demokracji parlamentarnej z silnymi instytucjami, stabilny system konstytucyjny i prawny z wymiarem sprawiedliwości o ugruntowanej pozycji oraz wydajną administrację publiczną.

49. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że w Islandii sprawnie funkcjonują samorządy lokalne, zaleca jednak, w duchu zasady pomocniczości, dalszą decentralizację i przekazywanie zadań gminom.

50. Uważa, że ukierunkowane projekty rozwoju regionalnego wspierane ze środków UE mogą służyć przeciwdziałaniu ucieczce ludności z oddalonych, małych gmin wiejskich do miast oraz uniknięciu łączenia gmin.

51. Przyjmuje z zadowoleniem powołanie w ramach zespołu odpowiedzialnego za negocjacje akcesyjne grup roboczych ds. polityki regionalnej i zaleca znaczne zaangażowanie w nie przedstawicieli szczebla lokalnego.

52. Przypomina, że na mocy traktatów UE obywatele UE mają prawo głosowania i kandydowania w wyborach do władz lokalnych w kraju zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa [art. 40 Karty praw podstawowych]. Dlatego też zachęca Islandię, by dostosowała swoje przepisy dotyczące głosowania w wyborach lokalnych do tych postanowień.

53. Stwierdza, że wśród mieszkańców Islandii oraz w różnych ugrupowaniach politycznych dostrzec można znaczny sceptycyzm, czy wręcz sprzeciw, wobec planów przystąpienia do UE oraz że potrzeba jeszcze niemałego wysiłku, by dostarczyć Islandczykom wyczerpujących informacji wyjaśniających, co oznacza dla nich w praktyce członkostwo w UE. Zaleca, by w działania te zaangażować ściśle władze lokalne.

54. Zaleca, by w myśl zasady pomocniczości dokonać za pomocą odpowiednich środków prawnych jasnego podziału kompetencji pomiędzy rządem centralnym a jednostkami lokalnymi oraz ustanowić instrument prawny pozwalający władzom lokalnym zakwestionować decyzje, które naruszają zasady samorządności.

55. Dostrzega problem wynikający z tego, że 26 spośród 76 gmin Islandii liczy mniej niż 500 mieszkańców, a jednocześnie niektóre z nich są bardzo od siebie oddalone. Dalsze zmniejszenie liczby gmin oznaczałoby więc dla mieszkańców konieczność pokonania znacznej odległości, aby dostać się do instytucji i placówek swojej gminy. Zaleca więc intensywne wspieranie współpracy pomiędzy małymi gminami, aby zapewnić im funkcjonowanie oraz umożliwić opracowywanie i realizację wspólnych projektów z dofinansowaniem z UE.

Turcja

56. Wyraża nadzieję, że obecna konstytucja może zostać zastąpiona konstytucją cywilną, opartą na jak najszerzych

konsultacjach z różnymi grupami i sektorami społeczeństwa, również na szczeblu lokalnym i regionalnym, a także z mniejszościami etnicznymi i wspólnotami religijnymi. W tym kontekście z zadowoleniem wita przyjęcie pakietu reform konstytucyjnych i związane z tym dążenia do demokratyzacji i liberalizacji. Liczy, że w ten sposób poprawi się w Turcji klimat polityczny oraz zwiększy się gotowość partii i instytucji politycznych do dialogu i kompromisu. W związku z tym wzywa do niezwłocznego i szybkiego wdrożenia reformy konstytucyjnej i do zapewnienia jej szerokiego poparcia ze strony partii politycznych i społeczeństwa obywatelskiego.

57. Docenia rozpoczęte reformy i motywację do dalszych zmian, które powinny korzystnie wpłynąć także na administrację regionalną i lokalną.

58. Zachęca rząd turecki do kontynuowania działań na rzecz przestrzegania wolności religii, praw kobiet, podstawowych praw do wolności słowa i wolności mediów, niezależnie od budujących postępów w tych dziedzinach. Wzywa Turcję do zdwojenia wysiłków i w razie potrzeby do przyjęcia nowych przepisów prawnych obejmujących te elementy, tak aby zagwarantować swobodę korzystania z tych praw niemuzułmańskim społecznościom religijnym, by mogły one prowadzić działalność bez ograniczeń.

59. Stwierdza z satysfakcją, że odnotowano znaczne postępy w dziedzinie polityki regionalnej i koordynacji instrumentów strukturalnych oraz że podmioty szczebla niższego niż krajowy zostały w większym stopniu włączone w przygotowania. Zwraca przy tym jednak uwagę na fakt, iż należy poprawić sprawność odpowiedzialnych za tę kwestię organów na szczeblu krajowym, aby lepiej lokować środki i aby władze tureckie wszystkich szczebli były dobrze przygotowane do wykorzystywania funduszy strukturalnych.

60. Jest przekonany, że wzmocnienie samorządności lokalnej i regionalnej może przyczynić się do rozwiązania w znacznym stopniu dotąd nierozwiązanej kwestii kurdyjskiej, zwłaszcza na wschodzie i południowym wschodzie kraju, oraz zaleca władzom tureckim kontynuację długoterminowej strategii decentralizacji zmierzającej do wzmocnienia samorządu regionalnego i lokalnego. Zachęca przy tym władze tureckie do przeznaczania większych środków finansowych na samorządy lokalne.

61. Sugeruje, by zbadać, do jakiego stopnia istniejące w UE dobre praktyki i przykłady struktur podziału władzy między poziomem federalnym a regionalnym oraz zastosowanie zasad pomocniczości i decentralizacji mogą się przydać w znalezieniu rozwiązań problemów.

62. Wzywa Turcję do wykazania w trakcie obecnych negocjacji woli znalezienia rozwiązania dla kwestii cypryjskiej oraz do wykonania rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ odnoszących się do Cypru.

63. Ubolewa nad brakiem postępów we wdrażaniu drugiego protokołu dodatkowego do układu o stowarzyszeniu (tzw. „protokołu z Ankarą”), na mocy którego rozszerzono istniejącą od 1996 r. unię celną z Turcją na dziesięć nowych państw członkowskich, w tym Republikę Cypryjską.

64. Popiera starania, rozpoczęte przez Komisję w 2010 r., na rzecz partnerstw pomiędzy gminami państw UE a gminami tureckimi, służących realizacji projektów i mających na celu wspieranie gmin tureckich w tworzeniu bądź rozwijaniu takich dziedzin, jak gospodarka odpadami, ochrona środowiska, transport, usługi społeczne, energetyka, turystyka i kultura.

65. Pragnąłby, by tureckie gminy i prowincje mogły nawiązywać stosunki z regionami i gminami innych krajów bez uprzedniego pozwolenia ze strony Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jednocześnie zachęca regionalne i lokalne instytucje państw UE do intensywnej współpracy z tureckimi regionami i gminami.

66. Podkreśla potrzebę zaangażowania samorządu terytorialnego na jak najwcześniejszym etapie procesu akcesji, ponieważ spora część unijnego prawa musi być wdrażana na poziomie lokalnym i regionalnym. Dlatego szczególnie ważne jest wzmocnienie potencjału administracyjnego tych szczebli władzy.

67. Jest gotów utworzyć wraz z przedstawicielami tureckich władz lokalnych i regionalnych wspólny komitet konsultacyjny, którego celem byłoby jeszcze większe wsparcie procesu decentralizacji w Turcji i wniesienie konkretnego wkładu w kształtowanie instytucji i wzmocnienie potencjału administracyjnego na szczeblu lokalnym i regionalnym.

68. Zaleca stopniowe ograniczanie wpływów gubernatorów na pracę samorządów regionalnych.

69. Zachęca do zapewnienia takiej struktury prawnej, która wymagałaby zasięgnięcia opinii władz lokalnych i regionalnych w sytuacji, gdy dotyczyłoby to ich interesów i uprawnień.

70. Zwraca uwagę, że Turcja nadal jest krajem o dużych rozbieżnościach między regionami i że stopniowe wyrównywanie tych dysproporcji będzie dużym wyzwaniem dla polityki regionalnej i dla wsparcia strukturalnego. Zachęca zatem do opracowania kompleksowej strategii niwelowania różnic w rozwoju między obszarami wiejskimi a miastami.

71. Zaleca, by w ramach przyjmowania wspólnotowego dorobku prawnego przede wszystkim jak najszybciej otwarto rozdział 22 – polityka regionalna i koordynacja instrumentów strukturalnych.

72. Zaleca jak najszybsze przyjęcie ustawy o finansowaniu prowincji i gmin, aby władze szczebla niższego niż krajowy, wypełniając swe zadania i obowiązki, dysponowały wystarczającymi środkami.

73. Zwraca uwagę na znaczącą rolę Turcji jako partnera regionalnego w związku z unijną strategią na rzecz regionu Morza Czarnego i radzi, by Turcja zdecydowanie zaangażowała się w tę kwestię, włączając w to jednocześnie bezpośrednio zainteresowane regiony położone nad Morzem Czarnym.

B) Potencjalne kraje kandydujące

Albania

74. Przyjmuje z zadowoleniem podejmowane przez Albanie wysiłki zmierzające do wypełnienia politycznych kryteriów

przystąpienia do Unii Europejskiej, polegające zwłaszcza na realizacji zobowiązań wynikających z postanowień układu o stabilizacji i stowarzyszeniu.

75. Stwierdza, że w dziedzinie polityki regionalnej Albania musi jeszcze podjąć znaczące środki, by dorównać do standardów europejskich. Dotyczy to w szczególności braku jednostek terytorialnych odpowiadających poziomowi NUTS-2 oraz jednolitego skoordynowanego ustawodawstwa w zakresie realizacji projektów rozwoju regionalnego.

76. Ubolewa nad wciąż niewystarczającymi mechanizmami gospodarki finansowej samorządów lokalnych – zwłaszcza w kontekście pozyskiwania środków finansowych i ograniczonych możliwości wydatkowania – oraz nad powolnym wdrażaniem rozwiązań w zakresie decentralizacji i autonomii administracyjnej, jak i nad związanym z tym przekazywaniem uprawnień organom władzy szczebla niższego niż krajowy.

77. Zwraca uwagę, że na wszystkich szczeblach brakuje jeszcze dobrze wyszkolonych pracowników, niezbędnych do skutecznego korzystania z programów unijnych.

78. Wzywa do wzmocnienia demokratycznego porządku Albanii, zwłaszcza w odniesieniu do instytucji politycznych i dialogu ponadpartyjnego, co poprawi stabilność polityczną kraju i umożliwi rządowi skuteczniejsze kształtowanie swej działalności administracyjnej, bez której nie sposób przeprowadzić niezbędnych reform. W tym kontekście podkreśla niezbędność udziału opozycji w pracy parlamentarnej.

79. Zachęca do wprowadzenia bezpośrednich wyborów do rad regionalnych i opracowania nowej ustawy o samorządach lokalnych.

80. Radzi, by z myślą o wzmocnieniu lokalnego i regionalnego szczebla władzy zastanowić się nad zreformowaniem roli prefektów, aby ograniczyć ich prawa kontroli i jasno zdefiniować ich odpowiedzialność wobec rad regionalnych.

81. Nalega na przyjęcie zalecanej przez OBWE reformy prawa wyborczego, aby zagwarantować, że wybory na wszystkich szczeblach będą odbywały się zgodnie ze standardami europejskimi i międzynarodowymi. Przyjmuje do wiadomości sprawozdanie OBWE i Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy, z którego wynika, że wybory samorządowe z 8 maja 2011 r. zasadniczo przebiegły w sposób przejrzysty, uczciwy i spokojny. Apeluje przede wszystkim o przyjęcie jasnych uregulowań dotyczących ważności oddanych kart do głosowania i wyraża nadzieję, że partie polityczne powrócą do normalnej działalności politycznej.

82. Przypomina niedawne konflikty z użyciem siły i oczekuje, że Albania niezwłocznie podejmie wszystkie kroki, aby zapewnić polityczną stabilność na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

83. Zaleca, by jak najszybciej włączyć przedstawicieli gmin we wszystkie procesy negocjacyjne prowadzone z UE.

Bośnia i Hercegowina

84. Ubolewa nad faktem, że również w 2010 r. Bośnia i Hercegowina poczyniła tylko niewielkie postępy w realizacji ważnych reform, a mimo wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nadal nie usunięto niezgodności między przepisami konstytucji a postanowieniami europejskiej konwencji praw człowieka.

85. Nalega zatem, by jak najszybciej dokonać przeglądu ustawy zasadniczej oraz doprowadzić do poprawy skuteczności i funkcjonowania instytucji państwowych, co stworzy w tym kraju warunki umożliwiające przyjmowanie, wdrażanie i egzekwowanie przepisów oraz zasad unijnych.

86. Uznaje za nie do przyjęcia fakt, że w konstytucji Bośni i Hercegowiny w dalszym ciągu widnieje zapis, iż obywatele, którzy nie uważają się za przynależnych do jednej z trzech grup narodowościowych (Bośniaków, Chorwatów bądź Serbów), są wykluczeni z kandydowania w wyborach prezydenckich i w wyborach do parlamentu krajowego. Podkreśla orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka mówiące, że przepisy te są niezgodne z ogólnymi zasadami praw człowieka.

87. Uważa za istotny fakt, że w marcu 2010 r. rada ministrów przyjęła plan działania na rzecz wdrożenia orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i powołała w tym celu grupę roboczą. Ubolewa jednak, że w ramach tej grupy nie osiągnięto jak dotąd żadnego porozumienia.

88. Wyraża ubolewanie z powodu faktu, że przy ostatnich wyborach w 2010 r. ponownie zastosowano ograniczenia etniczne i ograniczenia wynikające z miejsca zamieszkania, co rażąco przeczy zasadom demokracji i prawu do równego traktowania bez dyskryminacji.

89. Stwierdza z ubolewaniem, że wymogi dla zamknięcia Biura Wysokiego Przedstawiciela wciąż pozostają w znacznym stopniu niespełnione. Chodzi tu m.in. o kwestię podziału majątku między państwo a inne – niższe niż krajowy – szczeble administracji oraz o fakt, że pracę organów wykonawczych i ustawodawczych na wszystkich szczeblach państwa nadal cechuje powszechna praktyka uwzględniania kwestii pochodzenia etnicznego oraz dotkliwy brak koordynacji.

90. Wyraża ubolewanie, iż Bośnia i Hercegowina będzie jedynym krajem, który w 2011 r. nie weźmie udziału w powszechnym spisie ludności, ponieważ jak dotąd nie przyjęto ustawy o krajowym spisie ludności.

91. Dostrzega niewielkie postępy w systemie sądowym, natomiast na poziomie poszczególnych części składowych kraju i kantonów konieczna jest jeszcze poprawa.

92. Ubolewa, że w walce z korupcją osiągnięto jedynie znikome postępy. Postępowanie sądowe w sprawach korupcyjnych przebiega zbyt wolno i tylko w niewielkiej liczbie spraw dotyczących osób na najwyższych stanowiskach wszczyna się dochodzenie, co wynika m.in. z niewystarczającego wdrożenia ustawodawstwa oraz z problemów z koordynacją między poszczególnymi częściami składowymi państwa.

93. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że spadła liczba szkół dzielonych pod względem etnicznym i że w większości szkół wprowadzono wspólny dziewięcioletni program nauczania. Krytycznie ocenia jednak to, że w szkołach nadal dzieli się dzieci według kryterium przynależności etnicznej.

94. Ubolewa, że Bośnia i Hercegowina, choć otrzymuje wsparcie finansowe w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA), nie zdołała jeszcze stworzyć struktur niezbędnych do tego, by w odpowiednim zakresie zarządzać funduszami UE w sposób zdecentralizowany.

95. Zwraca uwagę na specyficzne problemy federacji Bośni i Hercegowiny, polegające na tym, że uprawnienia części składowych państwa, kantonów i gmin niekiedy pokrywają się ze sobą, ponieważ dotąd nie dokonano jeszcze harmonizacji ustawodawstwa na poszczególnych szczeblach.

96. Zdecydowanie odrzuca powtarzające się – głównie ze strony Republiki Serbskiej – kwestionowanie terytorialnej jedności państwa, jego instytucji i kompetencji. Wyraża stanowczą krytykę podejmowanych ostatnio przez Republikę Serbską prób podważenia – za pomocą referendum – legalności Wysokiego Przedstawiciela i sądownictwa ogólnopaństwowego. W przypadku Bośni i Hercegowiny opowiada się za wzmocnieniem w niektórych obszarach kompetencji państwa na szczeblu federalnym oraz za utworzeniem jednolitej przestrzeni gospodarczej. Wzywa do tego także polityków na szczeblu poszczególnych części składowych państwa i kantonów zgodnie z zapisami umowy przejściowej (IA).

97. Stwierdza, że obecnie samorządy lokalne dysponują bardzo ograniczonymi środkami, kwestia własności publicznej nie jest wystarczająco wyjaśniona, zaś kryteria etniczne w odniesieniu do praw politycznych na szczeblu lokalnym i regionalnym wymagają natychmiastowego zreformowania.

98. Uważa, że szczególnie pilna jest reforma własności publicznej na wszystkich szczeblach.

99. Wzywa odpowiedzialne podmioty na wszystkich szczeblach państwa do zacieśnienia transgranicznej współpracy z sąsiednimi krajami.

Serbia

100. Stwierdza z zadowoleniem, że Serbia posunęła naprzód wdrażanie przyjętej przez nią strategii reform politycznych oraz poczyniła dalsze wyraźne postępy w spełnianiu wymogów określonych postanowieniami układu o stabilizacji i stowarzyszeniu. Zwraca jednak uwagę, że konieczne są dalsze wysiłki.

101. Stwierdza z satysfakcją, że Serbia poczyniła istotne kroki w kierunku pojednania w całym regionie Bałkanów Zachodnich i kontynuuje aktywną współpracę z Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla byłej Jugosławii.

102. Ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie bezpośrednich rozmów pomiędzy Serbią a Kosowem oraz fakt, że pojawiła się już nić zbliżenia, i zachęca obie strony do dalszych konstruktywnych kontaktów.

103. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż 1 stycznia 2010 r. wszedł w życie nowy statut Autonomicznej Prowincji Wojwodina, niemniej wzywa rząd serbski do jak najszybszego wdrożenia pewnych otwartych jeszcze przepisów tego statutu, takich jak np. postanowienia dotyczące przeniesienia własności publicznej na rzecz Autonomicznej Prowincji Wojwodina.

104. Przyjmuje ze szczególnym zadowoleniem nasilenie w 2010 r. starań i zwielokrotnienie inicjatyw zmierzających do decentralizacji sprawowania władzy w Serbii.

105. Gorąco zachęca, by do komitetu ds. negocjacji Serbii z UE przyjąć przedstawicieli Autonomicznej Prowincji Wojwodina i przedstawicieli Zgromadzenia Miast i Regionów Serbii.

106. Zachęca do przyjęcia takich przepisów prawnych, które nakładałyby na rząd krajowy obowiązek zasięgnięcia opinii instytucji lokalnych i regionalnych w sytuacji, gdy dotyczyłoby to ich interesów i uprawnień.

107. Zaleca wprowadzenie wymogów prawnych i środków zachęcających do intensywniejszej komunikacji między gminami, aby zwiększyć skuteczność świadczeń publicznych i poprawić gospodarne zarządzanie dostępnymi zasobami.

108. Stwierdza, że w Serbii liczba uchodźców jest nadal bardzo wysoka. Problem ten nie doczekał się jeszcze rozwiązania, które będzie wymagało przede wszystkim szeroko zakrojonych działań na poziomie gmin.

Czarnogóra

109. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż Czarnogóra poczyniła istotne postępy w spełnianiu kryteriów politycznych oraz warunków procesu stabilizacji i stowarzyszenia, zwraca przy tym jednak uwagę na konieczność podejmowania dalszych wysiłków w tym kierunku.

110. Podkreśla znaczenie przejrzystej i rzetelnej administracji na szczeblu lokalnym oraz dalszej decentralizacji kompetencji i zasobów finansowych.

111. Domaga się przyjęcia ustawy dotyczącej organizacji regionalnej oraz uzupełnienia ustawy o finansach szczebla lokalnego.

112. Nalega na poprawę współpracy między rządem a radami mniejszości, aby zagwarantować reprezentację mniejszości w administracji publicznej, w organizacjach państwowych oraz w organach samorządu lokalnego.

113. Zachęca Czarnogórę do kontynuacji wszechstronnej rozbudowy potencjału administracyjnego zwłaszcza na szczeblu lokalnym, do zwiększania profesjonalizmu administracji publicznej i dążenia do jej apolityczności.

Kosowo

114. Stwierdza z satysfakcją wyraźne postępy w procesie decentralizacji w Kosowie, pogłębienie współpracy z misją EULEX oraz pewne postępy we wdrażaniu europejskiej strategii dla Kosowa oraz polityki reform.

115. Nalega przy tym na pełne i szybkie wyjaśnienie zarzutów wobec wysokich przedstawicieli władzy w Kosowie, które zawarto w rezolucji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w związku z raportem Marty'ego.

116. Stwierdza z zaniepokojeniem występujące nadal braki w zakresie dialogu i pojednania między społecznościami, a także w kwestii ochrony i integracji mniejszości, w szczególności kosowskich Serbów.

117. Odnotowuje z ogromnym zaniepokojeniem nieprawidłowości, łamanie prawa oraz przypadki fałszerstw w czasie ostatnich wyborów, jak również przy okazji koniecznych w związku z tym wyborów uzupełniających. Komitet widzi w tym niestety wyraźny przejaw braku dojrzałości demokratycznej państwa.

118. Zachęca Kosowo do kontynuacji i ukończenia procesu decentralizacji i reformy samorządu lokalnego, przyjmuje z zadowoleniem utworzenie w Ministerstwie Samorządu Lokalnego specjalnej grupy roboczej ds. północnego Kosowa, a ponadto zwraca uwagę na fakt, że dokończenie decentralizacji możliwe jest tylko przy współdziałaniu miejscowej ludności.

119. Niepokoi się również faktem, że w północnym Kosowie, w rejonie Mitrowicy, właśnie w związku z wyborami co raz dochodziło do incydentów z udziałem przemocy i że wciąż nie udało się zapewnzić pokoju miejscowej ludności.

Bruksela, 1 lipca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO